

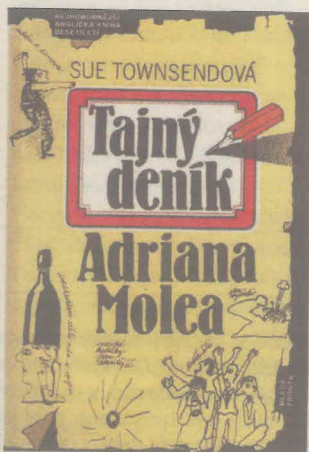
» Na radu kamaráda herce zkusila spisovatelka své povídky poslat do rádia – a na rozdíl od svého hrdiny, jemuž odtud chodily zamítavé dopisy, měla štěstí. Povídky okamžitě zaujaly. «

ČTYŘICÁTNIK ADRIAN MOLE

Je tomu právě čtyřicet let, co se na pultech britských knihkupectví poprvé objevil deníček dospívajícího chlapce starého třináct a tři čtvrtě roku. Čím to, že jeho příběhy čtenáře baví dodnes?

Text:

Martina Oplatková

Deníky Adriana Molea jsou dodnes stejně oblíbené (a vydávané) jako v roce 1982, kdy vyšel první díl – tehdy pod názvem Tajný deník Adriana Molea, věk 13 a ¾ roku. Do češtiny přeložila všechny Adrianovy příběhy Helena Hartlová-Císařová, první díly vyšly s nezaměnitelnými ilustracemi Václava Kabáta.

To už je můj osud, že mám zas uhrana na bradě, zrovna na Nový rok,“ naříká pubertální hrdina na začátku svého tajného deníčku. A matka si stále ještě nevzala tu zelenou lurexovou zástěru, kterou jí dal k Vánocům. Otec pro změnu opil psa griotkou, což vede vypravěče k rozhodnutí nikdy nepít alkohol a být na psa vždy hodný.

Do školy přichází nová žákyně s medovými vlasy a nezvyklým jménem Pandora, chce ale, aby se jí říkalo Skříňka. „Možná že se do ní zamiluju. Koneckonců by už bylo na čase, když je mi třináct a tři čtvrtě roku!“ rozumuje Adrian. Pandora je ale dlouho nedobytná, ač jí Adrian ochotně půjčuje modrý fix...

Intelektuál z rozvrácené rodiny

S mladým hrdinou pak prožijeme následující rok a čtvrt, vyplněný typickými aktivitami chlapce na pokraji dospívání v Británii počátku 80. let, které ve svých zápiscích komentuje se směsicí vtipu, naivity i nadhledu. Není to pro něj jednoduché období – mezi rodiči dojde k rozkozu, matka si najde jiného, souseda „hada Lucase“, odstěhuje se s ním, a nějaký čas to vypadá dokonce na rozvod. Pandora chlapci zlomí srdce, když začne chodit s jeho nejlepším kamarádem Nigelem, kterého později vymění za kluka z vyššího ročníku. Ale nakonec si přece jen všimne i Adriana. „Láska je to jediné, co mě ještě drží při smyslech,“ píše šťastně zamilovaný hrdina, do nějž se přítom v průběhu ročníku zakoukají ještě dvě další děvčata, a dokonce se o něj poperou.

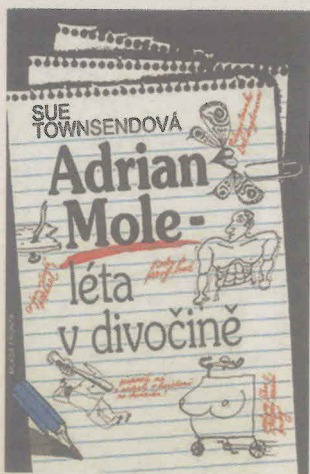
Adrian sám sebe chápe jako velkého intelektuála, píše básně a přeje si stát se známým spisovatelem. Bohužel zatím si z jeho „hlubokomyšlných básní o kapajícím vodovodním kohoutku“ dělají ostatní jen legraci a v BBC, kam je neustále posílá, je pořád odmítají. K tomu strasti běžného chození do školy, vedené nepříjemným ředitelem, panem Scrutone, který nemá pochopení pro takovou opovržlivost jako zít si ke školní uniformě červené ponožky... Deníček končí hrdinovými patnáctinami: to už jsou rodiče opět spolu a vše se zdá být zase v pořádku.

Adrian ale v zápiscích věnuje velkou pozornost také veřejným událostem – v roce 1981 je to třeba velkolepá svatba následníka trůnu prince Charlese s Dianou, u níž konstatuje: „Už jsem viděl sedm opakování královské svatby v televizi.“ Kniha se uzavírá Adrianovým zděšením z toho, že Argentina přepadla Falklandy, což jeho otce vyleká natolik, že vyskočí z postele – myslel si totiž, že ostrovy leží u skotských břehů.

Za Adrianem Molem stojí britská spisovatelka Sue (Susan Lillian) Townsendová, narozená v roce 1946 v Leicesteru, městě, které obývá i její nejslavnější hrdina. Když knihu *Tajný deník Adriana Molea* coby šestatřicetiletá vydala, měla za sebou už docela pestrý život v podmínkách, které vůbec nenasvědčovaly nějaké budoucí kariéře. Otec byl pošťák, matka pracovala v továrně jídelně. Když bylo Sue jedenáct, dostala průušnice a matka jí přinesla příběhy

Sue Townsendová začala psát pod vlivem svého druhého manžela. Zanedlouho byla úspěšnou dramatickou a spisovatelkou.

Druhý díl série, *Hořké zrání* Adriana Molea, pokračuje v líčení hrdinovy neslavné puberty. Román *Adrian Mole - Léta v divočině* vyšel v roce 1993 a Adrianovi je v něm na začátku přesně o deset let víc než v prvním díle, tedy dvacet tři a tři čtvrtě. Celkem má série osm dílů, devátý zůstal nedokončen.

rošťáka Jirky od Richmal Cromptonové, aby se v posteli zabavila. Zamilovala si je. Ve čtrnácti opustila školu a vyzkoušela nejrůznější povolání. Mimo jiné dělala na benzinové pumpě: líbilo se jí, že si tu v době, kdy zrovna neobsluhovala žádného zákazníka, mohla nerušeně číst. V osmnácti se provdala, záhy se jí narodily tři děti – a v pětadvaceti letech zůstala na jejich výchovu sama, když ji muž opustil. Podle jejich vzpomínek na tom byli jeden čas tak špatně, že mívali celá rodina k večeri jen plechovku hrášku a vývar z kostky.

Za chvíli, která ji nasměrovala k hlubšímu zájmu o svět dospívajících, Townsendová označila zdánlivě banální okamžik, kdy se jí její třináctiletý syn jednou zeptal: „Proč nejezdíme o víkendu do zoo jako jiné rodiny?“ Upřímná žalost teenagera z toho, že jeho rodina nefunguje, jak by měla, jí otevřela oči do světa mladých lidí. Od té doby docházela do různých klubů mládeže, nejdříve jako dobrovolnice, později si udělala kurz a v této oblasti pracovala. Začalo se jí znovu dařit i v osobním životě – na kurzu kanoistiky se seznámila se svým pozdějším druhým manželem a otcem čtvrtého dítěte.

Právě pod vlivem nového partnera začala navštěvovat lekce tvůrčího psaní. Napsala první divadelní hru, potom druhou, třetí... Zanedlouho byla nejen úspěšnou dramatičkou, ale zvali ji i ke spolupráci na televizních pořadech. To hlavní přitom mělo teprve přijít.

Z Nigela Adrian

Dospívající chlapec jménem Mole (v češtině Krtek) se objevil nejdříve ve dvou krátkých povídkách, které Townsendová publikovala v málo významném časopise. Hochovo křestní jméno tenkrát ale znělo Nigel. Na radu kamaráda herce spisovatelka povídky zkusila poslat do rádia – a na rozdíl od svého hrdiny, jemuž odtud chodily zamítavé dopisy, měla větší štěstí. Povídky okamžitě zaujaly a 1. ledna 1982 byly odvysílány na BBC 4.

Poslouchal je i pracovník vydavatelství Methuen a navrhl Townsendové, aby u nich vydala celou knihu. Trvali ale na jedné změně – hrdina se musí přejmenovat, protože postavu s podobným jménem už měli. Z Nigela se tedy stal Adrian; původní jméno připadlo alespoň jeho nejlepšímu kamarádovi. A tak už v září vyšla kniha, jejíž celý název zněl *Tajný deník Adriana Molea, věk 13 a ¾ roku*. A byl to okamžitý úspěch. Do měsíce kniha okupovala špičku nejprodávanějších knížek ve Velké Británii, za rok se jí prodal milion kusů. Hltali ji teenageři, ale bavila i jejich rodiče.

Velmi rychle byla knížka adaptována pro divadlo i televizi, dostala také podobu muzikálu, a dokonce i počítačové hry. Velký úspěch měla i v tehdejší Československu, kam se

dostala poměrně záhy a dodnes u nás patří k oblíbené literatuře pro dospívající. Opakovaně se i u nás vrací na divadelní prkna, v 90. letech ji například hráli s Adamem Novákem v pražském Rokoku, nyní můžete Adrianovy trable vidět v pražském Divadle v Dlouhé či v ostravském Divadle loutek. A k dispozici je také audiokniha, kterou před lety načetl tehdy náctiletý Vojta Kotek.

Hořké dospívání

Nabízelo by se, že patnáctými narozeninami se Adrianův příběh uzavřel, nicméně obrovský úspěch knihy způsobil, že zanedlouho vyšla druhá, *Hořké zrání Adriana Molea*, která v líčení jeho neslavné puberty pokračovala. Rodiče zde prožívají novou krizi, dokonce se objeví nemanželské dítě – a vysněná Pandora s Adrianem střídavě chodí a rozchází se.

Autorka se pak na nějaký čas odmlčela, po pěti letech ovšem vydala další pokračování – *Pravdivou zpověď Adriana Molea*. Ta se od předchozích poněkud liší – nejen tím, že Adrian se v knize stává dospělým mužem, který se stěhuje od rodičů a nachází si první práci, ale také formou. Zatímco předchozí knihy sledovaly nějaký časový úsek den po dni a u každého byl nějaký zápis (s výjimkou dnů, kdy Adrian odjel na vandr a deníček se mu nevešel do batohu), tady se jedná jen o zápisky z některých dnů během několikaletého období, prokládané dopisy přátelům. Zároveň v knize najdeme zápisky dvou holčiček – tou první je samotná Townsendová a její (prý) skutečné zápisky z dětství, druhé jsou zasazeny do třicátých let a zaznamenala si je údajně jakási Margaret Hilda Robertsová, což jak znalci vědí, bylo rodné jméno jisté Margaret Thatcherové (k níž byla spisovatelka více než kritická). K této formě se nicméně Townsendová už nevrátila, další části série jsou už opět klasickými deníkovými záznamy.

První tři díly pak autorka v roce 1991 vydala i v jednom svazku, obohaceném ještě o kratší vyprávění nazvané *Adrian Mole a malí obojživelníci*. V roce 1993 přichází román *Adrian Mole - Léta v divočině*. Adrianovi je v něm na začátku přesně o deset let víc než v prvním díle, tedy dvacet tři a tři čtvrtě, a na konci slaví pětadvacetiny. Jeho životní situace je pochopitelně úplně jiná a znovu ne zrovna úspěšná – nedaří se mu prorazit jako spisovatel a jeho nový plnovous se nikomu nelíbí, nemluvě o neuspořádaném milostném životě.

Zneuznaný intelektuál

Autorka se rozhodla nechat Adriana nadále stárnout společně s jeho vrstevníky a v dalších letech pravidelně vydávala jeho dobrodružství jakožto dospělého muže. Na řadu tak přišly *Adrian Mole - Léta u kapučína* (1993), *Adrian Mole a zbraně hromadného ničení* (2004), *Ztra-*

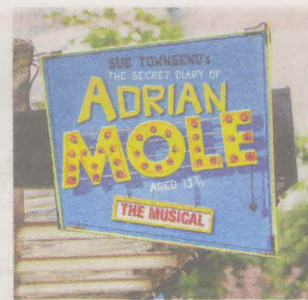
cené deníky *Adriana Molea 1999–2001* (2008) a poslední *Adrian Mole – léta prostoty* (2009). Adrian se zde stačí oženit a rozvést s černošskou dívkou JoJo, vychovávat dva malé syny, z toho jednoho nemanželského, stát se známým televizním šéfkuchařem a dostat se opět na dno, pracovat v antikvariátě, řešit problémy stále se rozcházejících rodičů a jejich nových partnerů, oženit se s jistou Daisy a mít s ní dceru, trpět problémy s prostatou... Jeho celoživotní nenaplněná láska Pandora pak pro změnu udělá kariéru v Labouristické straně.

Někteří čtenáři (a kritikové s nimi) se nedívali na zranění Adriana Molea s pochopením. Nejenže je mrzelo, že Adrianovi se nepodařilo získat srdce milované Pandory, ale také vadilo, že jeho zápisky vyznívají i v dospělém věku pořád dost pubertálně, jako by ho prožité životní zkušenosti nijak zvlášť neproměňovaly. Autorka zkrátka formu krátkých vtípných zápisků z pohledu „zneužnaného intelektuála“ ponechala, jak byla jednou nastavena, přidávala jen přicházející historické události jako 11. září či válku

v Iráku a přičítala hrdinovi léta. „Je mi třicet pět let. Jsem tedy oficiálně ve středním věku,“ píše Adrian, v posledních dílech už podobně starý jako jeho rodiče v díle prvním.

Bylo celkem jasné, že vzhledem k tomu, že autorka je výrazně starší než její hrdina (o 21 let) a vychází z konkrétních historických událostí, nebude možné, aby svého literárního syna dovedla až do důchodu. A někteří byli nejspíš rádi – protože by svému hrdinovi přáli vydařenější život a možná i víc dožrání, než mu připravovaly knihy.

Sue Townsendová zemřela v roce 2014, pět let po vydání poslední části série (závěrečné díly už přitom coby nevidomá těžká diabetička diktovala svému manželovi). Měla dokonce rozepsanou další část, tu už ale nedokončila. Adrianův věk v knihách se tak zastavil na jednačtyřiceti a my si můžeme jen domýšlet, jak by jeho život pokračoval. Kdoví, možná by konečně získal milovanou Pandoru a stal se slavným spisovatelem, jak si před lety vysnil...

Knížka byla adaptována pro divadlo i televizi, ovšem dostala taky podobu muzikálu (na snímku), a dokonce i počítačové hry.

inzerce

To si pošmáknou

EUKANUBA

Eukanuba Adult Small & Medium Lamb 12 kg

Granule pro malé a středně velké psy
Podporují zdravé zuby a imunitní systém
Podporují zdravý trávicí trakt
Pro lesklou srst a zdravou pokožku

ZLEVNĚNO -10 %

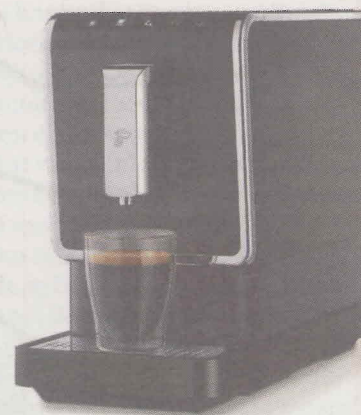
944,-

1 049,-

*S využitím kódu 22TRHAKYQ3CZ10

Miluj svého baristu

Tchibo

Tchibo Esperto Caffé

Automatický kávovar s tlakem 19 barů
Funkce Dopito pro 2 spaření kávy po sobě
Volba síly kávy prostřednictvím funkce Intense+
Osvětlení šálku, kompaktní design s šířkou jen 18 cm

ZLEVNĚNO -15 %

5 524,-*

6 499,-**

*S využitím kódu 22TRHAKYQ3CZ15

Cenové trháky na **alza.cz**

Uvedená cena platí s využitím slevového kódu od 22. 8. do 28. 8. 2022 nebo do vyprodání zásob. Více na www.alza.cz/reklama nebo na www.alza.cz/cenove-trhaky

**Nejnižší cena, za niž Alza tento produkt nabízela na svém e-shopu za posledních 30 dní před poskytnutím slevy, tj od 23. 7. do 21. 8. 2022.